

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
Для Галичини 72 кор.
Для України 36 руб.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„FRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платять ся з гори.

FRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми України до споку
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Українці посилайте діти свої до рідної школи!

Кілька днів лише, тай знова почне рік шкільний у Бразилії. І знова отворяться двері всіх шкіл для громад дівтори, та старшої молодіжи.

По містах вже нині йдуть гуртки людей всякої народности до книгарень, щоб вибрати книжки та підручники, яких матеріял має дати гарну підставу будучого життя.

Навіть старші глядять милим оком, та бажають, щоб ся молодіж взялась до книжки, а тоді може вступити в кращу стежку свого життя.

Нам Українцям приходять хіба боліти, плакати, що між тими купцями книжк мало знайдеться Українців. Ми уміємо завидувати тут в Бразилії Німцям, Італійцям і пр. пр. що вони славні, що вони висше стоять.

Так, але гляньмо, як вони дбають о школу!

А ми? О, нам вистарчить, як дитина уміє перелізти з ріжними стонами, — що треба від неї тоді відійти — яке речене; як уміє написати намазати який-такий лист, а вже адресувати мусить хто инчий.

Ніхто ліпше не знає народу тут в Бразилії, як наше духовенство. Богато є дівтори, що справді оно сталоб колись гордостію народу, але шож, коли батьки не хочуть посилати до школи.

В нас, у Бразилії, народ сего переконали, що не...

творе живе, як ті бугренята по лісах. Здалаб ся школа, але шож — байдужність, тай тільки байдужність.

Пора Українці зрозуміти, що без школи гірко тепер живесь.

Тому шлім свої діти, але до своєї рідної школи.

В Прудентополи, мож сказати, найбільша школа українська, яку ведуть Прп. СС. Служебниці. Ся школа поділена на 5 клас, а вчить ся всего, що вимагають в тутейших рядових школах.

Крім сего ведуть СС. Служебниці інтернат, працюючи з повною посвятою коло дівтори.

Тому шлім, та уміймо користати з сего. На все знайдеться гріш, знайдім той гріш і на школу своїх діточок. Кілько то нині є людей, котрі згадують своїх батьків з жалем, лиш через те, що їх до школи не посилали. Де небудь ми єсьмо: на кольонії, чи у місті, всюди наж потрібна наука.

Чи вже і нам не час стати на рівні з другими народами? Чи вже не час, щоб і другі культурні народи не дивились на нас з погордою?

Чому нині Чехи і другі менші народи вибились на вершок світової слави? Чому після війни європейської, і тепер про український нарід мало хто знає, тай мало говорить, а його є 40 мільонів?! Се тому, що у нас много батьків таких і матерій, що дітей не хочуть слати у школу. Чому тут у Бразилії нас числять і називали «Polacos»? Се тому, що

школи в Прудентополи, най пише по условини на адресу.

COLLEGIO DOS ANJOS

Prudentopolis — Parana

Про отворення шкіл, про початки науки, про число учащаючої дівтори — просить ся слати звіти до Ред. «Праці», а вона охотно буде їх поміщувати.

Український Народе!

Переживаємо часи великої руйни. Шестилітна війна знищила працю многих поколінь.

Воєнна хуртовина змела цілі села, тисячі людей мешкає в землянках і вигибає з голоду і холоду, тисячі людей не має нераз що вложити в уста, не має чим прикрити тіла перед подувом холодного вітру.

Нашій славній Гуцульщині, Бойківщині і Лемківщині грозить голод, страшна голодова смерть.

Тисячі полонених, арештованих, інтернованих і політичних засудженців витягає до Тебе, Народе, руку о поміч і чи можеш Ти відказати поміч тим, що все що мали найціннішого, свою молодість, своє здоровля віддали для рідного краю. Родини тих, що наложили головами за волю України, звич 20.000 сиріт, тисячі безробітних очікує Твоєї помочи. Грозу положення збільшує ще та обставина, що в наслідок воєнних подій, наступив на Галицькій Україні цілковитий розвал громадянського життя.

Наші гуманітарні і просвітні інституції, які так гарно розвивалися

потрібуючих збільшується. І коли не здобудемося на велике зусилля зорганізування самопомочі, може прийти хвиля, що наші інституції будуть змушені твердою конечністю припинити свою дотеперішню діяльність. І над цим грізним положенням застановлювалася анкета всіх наших гуманітарних і просвітних Товариств і порішила вона, що мусимо за всяку ціну весь край зорганізувати до великої акції самопомочі для всіх наших гуманітарних і просвітних інституцій. Дальше рішила вона, що інституцією, яка має відновити завмерле життя в краю, яка має дати почин до зорганізування великої збірної акції самопомочі, яка має спонукати інші товариства і інституції по повітах до відновлення їх діяльності яка має через зорганізування правної оборони селянського населення навязати тісніщі взаємини між містом і селом, яка має перевести дальшу акцію збірок в цілому краю в кожному місточку і місті, в кожному селі а навіть в кожному присілку, має стати Український Горожанський Комітет.

Щоби це могло наступити, щоби Комітет міг сповнити своє велике завдання, мусить кожний Українець стати членом Укр. Горож. Комітету. Вписове виносить 10 марок, місячна вкладка 5 марок, одноразова вкладка на довший протяг часу 500 марок. Члени добродії мусять зложити найменше 1.000 марок. В кождім повітовим місті слід заложити Окружний Український Горожанський Комітет та в ко-

купцями книжок мало знайдемо українців. Ми уміємо завидувати тут в Бразилії Німцям, Італійцям і пр. пр. що вони славні, що вони висше стоять.

Так, але гляньмо, як вони дбають о школу!

А ми? О, нам вистарчить, як дитина уміє перелізти з ріжними стонами, — що треба від неї тоді відійти — яке речене; як уміє написати намазати який-такий лист, а вже адресувати мусить хто инчий.

Ніхто ліпше не знає народу тут в Бразилії, як наше духовенство. Богато є дітвори, що справді оно сталоб колись гордостію народу, але шож, коли батьки не хочуть посилати до школи.

В нас, у Бразилії, народ сего переконання, що на кольонію, на шакер школи не треба. Або, коли пішлесь до якої школи, то до такої, щоб за один рік вивчити всі книжки, які лиш маєсь. Або, коли пішлесь, то щоб лиш рахунки уміти, бо думає, що щасте і найбільша інтелігенція, се — як отворить венду з кількома фляшками і одною картолею.

А кілько є таких осель, що ді-

ків з жалем, лиш через те, що їх до школи не посилала. Де небудь ми єсьмо: на кольонії, чи у місті, всюди наж потрібна наука.

Чи вже і нам не час стати на рівні з другими народами? Чи вже не час, щоб і другі культурні народи не дивились на нас з погордою?

Чому нині Чехи і другі менші народи вибились на вершок світової слави? Чому після війни європейської, і тепер про український нарід мало хто знає, тай мало говорить, а його є 40 мільонів?! Се тому, що у нас много батьків таких і материй, що дітей не хочуть слати у школу. Чому тут у Бразилії нас числять і називали »Polacos«? Се тому, що не дбаєм про просвіту і школу.

В теперішньому часі кожний народ поставив собі святу ціль: „В школі наша будучість!“ Нехай і нам Українцям у Бразилії не закине ніхто сего, щосьмо держались темноти, але що ми старались освідомити себе і свої діти. Тому стараймось о школи свої, рідні і шлім, свої діточки до шкіл. Хто хотівби післати до української

Наші славні гуцульщині, Буковині і Лемківщині грозить голод, страшна голодова смерть.

Тисячі полонених, арештованих, інтернованих і політичних засудженців витягає до Тебе, Народе, руку о поміч і чи можеш Ти відказати помочі тим, що все що мали найціннішого, свою молодість, своє здоровля віддали для рідного краю. Родини тих, що наложили головами за волю України, звиж 20.000 сиріт, тисячі безробітних очікує Твоєї помочи. Грозу положення збільшує ще та обставина, що в наслідок воєнних подій, наступив на Галицькій Україні цілковитий розвал громадянського життя.

Наші гуманітарні і просвітні інституції, які так гарно розвивалися перед війною, в яких істнування і матеріальну безпеку вложили тільки праці і жертв цілі покоління, в цілковитому занепаді. Вони неможуть допомогти навіть найбільш потрібуючим. А це ще не все. Всі наші краєві гуманітарні і просвітні інституції животіють лише в столиці, а їх філії й кружки завмерли і не розвивають ніякої діяльності. А нужда в краю росте і число

навязати їм таку переставку, то і селом, яка має перевести дальшу акцію збірок в цілому краю в кожному місточку і місті, в кожному селі а навіть в кожному присілку, має стати Український Горожанський Комітет.

Щоби це могло наступити, щоб Комітет міг сповнити своє велике завдання, мусить кожний Українець стати членом Укр. Горож. Комітету. Вписове виносить 10 марок, місячна вкладка 5 марок, одноразова вкладка на довший протяг часу 500 марок. Члени добродії мусять зложити найменше 1.000 марок. В кождім повітовим місті слід заложити Окружний Український Горожанський Комітет та в короткому часі покрити ними немов ситтю край. В найдальший закуток мусить зайти обеднуюча всіх громадян гуманітарна діяльність цієї організації.

Як раз її гуманітарна ціль не стріне ніяких перешкод ні недовіря, до діла милосердя радо прилучиться кожний свідомий член громадянства.

В кожній місцевості великій чи

М. Гоголь.

Тарас Бульба.

(ПОВІСТЬ).

37)

Потряс він усім своїм тілом, але не посипали ся вже як колись, на землю гайдуків що держали його.

— Ох старість, старість промовив він і заплакав старий кремезий козак. Але не старість була тому винна а сила, більше як трийцять гайдуків учепилось йому за руки й ноги.

— Попалась ворона! — кричали Ляхи. Тепер би тільки вигадати, яку би йому собачій найкращу честь віддати.

І присудили за гетманським дозволом спалити його живцем перед усім військом. Недалеко стояло сухе дерево, що грім розбив його верхів. Привязали Тараса залізними ланцюхами до стовбура, пвухами прибили йому руки й підняли його високо, щоб усім було видко козака і почали розкладати під деревом вогонь. Але не на вогонь дивив ся Тарас, не про вогонь він думав на котрім мали його спалити: дивив ся він у той бік, де відстрілювались козаки: йому з гори було видко все, як на долоні.

— Займайте, хлопці, займайте швидше! — гукав він — гору, що за лісом туди не підступлять вони. Але вітер не доніс

його слів. — От пропадуть, ні за що пропадуть! — промовив він з роспукою і глянув у низ де блищав Дністер. Радостю засяли його очі. Він побачив чотири човна за корчами зібравши всюго свого голосу, гукнув:

— До берега! До берега, хлопці! Спускайтесь по під горою стежкою, ліворуч.

При березі стоять човни, всі беріть, щоб не було погоні!

На сей раз вітер подув з другої боку, і всі слова почули козаки. Але за сь раду його так гримнули по голові що все перекинулось йому в очах.

Пустились козаки що духу було по узбічній доріжці, а вже погоня за плечима. Бачуть вони, крутять ся і гнуть ся доріжска й відскакує на бік. »А, панове товариші, куди не йшло! промовили всі на хвилину зупинилися, підняли нагайки свиснули, і татарські коні їх, відбившись від землі, простягнули ся в повітрі, як змії, перелетіли через пропасть і шубовснули в Дністер. Тільки два не доскочили до ріки, впали з високости на кімінне і пропали там на віки з кіньми, навіть не крикнувши. А козаки вже плили з кіньми по ріці й відв'язували човни. Зупинились Ляхи над пропастю, дивуючись вечуваному козацькому ділу і думали: скавати їм, чи ні? Один молодий золковник, сміливий, горячої крови, рідний брат гарної Ляшки, що причарувала бід-

ного Андрія, довго не думаючи, кинувся з конем за козаками. Перевернув ся три рази в повітрі з конем своїм і прямо гримнув ся на острі скелі. На шматки розірвало його острє камінне і пропав він у пропасти, мозком змішаним з кровю обривав корчів, що росли по нерівних сінах безодні.

Коли прочунав ся Тарас Бульба від удару і глянув на Дністер, козаки вже були на човнах і гребли веслами; кулі сипались на них зверху, але не досягали. І засіяли радістю очі в старого отамана.

— Прощайте, товариші! — гукав він до них зверху, згадуйте мене і на ту весну прибувайте сюди знову та гарненько погуляйте! А що, взяли, чортові Ляхи? Думаєте, є щонебудь на світі, чоґоб злякав ся козак? Підждіть же, приїде час — дізнаєтесь ви, що то є християнська наша віра!

А вже вогонь підняв ся вгору, захопив його ноги, обіймаючи полум'ям усе дерево... Та хіба є на світі, такі вогні, муки і така сила, щоб перемогла козацьку душу!

Немада ріка Дністер, багато на ній заток, густого очерету, мілин та глибоких місць; блищить склом вода, по якій лунає дзвінкий клікіт лебедів, і пишній гоголь бистро несеть ся по ній, і безліч куликів, червонодзьобих турухтнів і всякого иншого птаства в очеретах і на по-

бережі. Козаки швидко плили вузкими двостеренними човнами, разом гребли веслами, обережно минули мілину, полохуючи птаство, і розмовляли про свого отамана.

(Конець).

В. Злотополец.

Син України.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

ВСТУП.

За самостійність України.

Над вечір ціле село вже знало, що до старого сотника Тараса Наливайка приїхав син, що вчився від кількох літ у Києві, у славній Могилянській Академії.

Од цього часу в сотника не зачиналися двері. Цей приїде відвідати сина, той за порадою, третій — розпитати, що там у Києві чувати. А далі і по хуторах пішла звістка про Миколу (так звався син сотника), і старого Тараса почали одвідувати люде навіть з найдальших околиць.

Минуло тижнів зо два й Микола заглянув у кожду хату й обїхав мало не всі околичні хутори. І кожного разу як вертав до дому, обгортав його душу все більший сум. Всюди чув лиш одно: то тихе зітхання, то прокльони, то плач матерей, жінок і сестер. Тому батька вбили, в того брата Ляхи на паль посадили; там ціле село спалили й вирізали люде у пень, там церкву Жиди за-

малій повинна негайно відбутися збірка харчів і грошей на загальні гуманітарні цілі. Маємо вже призвіл на збірку в цілім краю і низше подаємо вказівки про спосіб її переведення.

Хвиля грізна й небезпечна кожний свідомий Українець й Українка повинні негайно взятися до праці над відновою життя і відбудовою майна наших гуманітарних і просвітних інституцій.

Львів дня 27. листопада 1920.

Український Горожанський Комітет у Львові.

Др. Стефан Федак. Володимир Целевич.
предсідатель. секретар.

Інструкція

в справі збірок на цілі УГК.

Рескриптом, з дня 17. падолиста 1920 ч. 25329/20 пр. сповнило Намісництво у Львові прошення УГК, і дозволило на уладження прилюдних збірок в цілім краю в грошах, одягу, біллі і харчах для населення голодуючих повітів і для потерпілих в наслідок війни (інвалідів воєнних вдів і сиріт, безробітних і других) в саме на час до дня 31. марта 1921.

Загальні вказівки до переведення цих збірок.

І. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМІТЕТІВ.

1. Цілу акцію збірок веде Краєвий УГК. у Львові.

2. В кождім повітовім місті веде сю акцію Окружний УГК. Існуючі вже по деяких повітах Повітові УГК. належить ще і для тої цілі переіменити як найшвидше в статутіві Окружні УГК. В повітах, в котрих УГК. ще нема, треба їх негайно оснувати. А лише в такому разі з кби оснування статутівого Окружного УГК. ізза якихсь причин не можна було перевести, треба завязати окремий

Повітовий Комітет виключно для переведення збірок.

3. В кождій громаді належить організувати за радою, допомогою і вказівками Окружного УГК. та при співучасти парохіального уряду статутівий Місцевий УГК, азілдон окремий Комітет збірок.

Про оснування окремого Комітету збірок в місті чи в селі, та про початок збірки, належить сейчас повідомити Староство. В справі оснування статутівого Окружного чи Місцевого Комітету належить списати на адресу Краєвого УГК. у Львові, при вул. Руській ч. 18 III по-

справ приймати навіть окремого платного урядника. Цілу справу належить приготувати згодою, словом і приміром. Агітацію прозвести як найширшу.

ІІІ. РОЗБІР ЗБІРОК.

По переведенню збірок рішає Місцевий Комітет в кождій громаді в порозумінню з Окружним про призначення зібраних дарів. Якщо жертводавці зазначили вразно, на яку ціль жертви складають, сповняє Комітет точно їх волю і направляє жертви до вказаної інституції чи Товариства. Жертви зложені без означення ціли призначає в першій мірі для потребуючих в свому селі чи місті, згідно їх надвижку Окружному Комітетові. Окружний Комітет в порозумінню з Краєвим УГК. розділяє зібрані датки в свому повіті або пересилає їх по вказівках Краєвого УГК. до більше потрібуючого повіта чи для гуманітарних інституцій. (Захишту сиріт, Дому інвалідів, Дешевих кухонь і других гуманітарних заведень у Львові).

Про вислід, призначення і розділ збірок належить рівнож повідомити Староство.

Якщо жертводавці зложать на цілі УГК. збіже або інші заняті державою продукти, мусить Комітет збірок постаратися в Апровізаційнім Уряді Староство о дозвіл на евентуальний вивіз згідно з волею жертводавця до иншого повіта чи до Львова.

Гроші посилати до Т-ва «Дністер» Львів вул. Руска ч. 20. книжочка вкладкова ч. 13.040 для Українського Горожанського Комітету.

Український Горожанський Комітет у Львові.

ВСЯЧИНА.

Східно-галицькі жиди.

До Лондону прибув посол Л. Райх, голова жидівського національного комітету Східної Галичини в цілі інтервенції у англійського уряду на річ східногалицьких Жидів. Райх твердить, що в Східній Галичині мешкає 670.000 Жидів, що становлять 11 проц. населення. Жиди становлять силу, яка може переважити голосованне на сю або другу сторону. Східно-галицькі Жиди домагаються, щоби внутрішні жидівські справи були управлювані спеціально вибраними людьми щоби організацію низших жидівсь-

жебраного хліба — ціле його майно.

БОЛЬШЕВИКИ ЗЛОВИЛИ 5 МІЛІАРДІВ РУБЛІВ ВІД ВРАНГЛЯ.

Віденський кореспондент „Форвертса“, Еткінсон, доносить, що большевицька армія, вступивши на Крим, зловила касу правительства генерала Врангля, в котрій находилося 5 міліярдів рублів.

В ПОЛЬЩІ ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

Правительственна криза, яка пачує в Польщі набрала острого характеру. Загально думають, що незабаром буде створене нове ліберально-соціалістичне правительство.

До Львова прибула українсько-жидівська делегація з Волочиск просити о поміч для свого міста. У Волочиськах був погром в часі якого згинуло 18 Жидів.

ПОЛЬСЬКИЙ ФІНАНСІСТ КАЖЕ ЩО ПОЛЬСЬКА СЛУХАЄ ЛІГИ НАРОДІВ.

Представник польського министерства фінансів, Норман Рибарські, приїхав до півн. Америки за новою позицією. Потентати з Вол стріт в Нью Йорку заявили йому, що Польща не може дістати помочи, як довго вона не йде в згоді з иншими державами, згуртованими в Лізі народів.

На те Рибарські заявляє в ньюорських і инших газетах, що Польща додержує все умов, заключених зі сусідами. або припоручених її Лігою Народів. Польське пресове бюро взялося також до праці і розсіває по газетах статті в обороні польської політики.

Мимо того справа польської позички в Америці стоить лихо, головно через непримириме становище Жидів до цієї справи. Але й на це хоче Рибарські знайти раду і вже появляються в ньюорських газетах статті на тему можливости польсько-жидівської згоди у мирних часах.

ПОЛЬСЬКА ТОРГОВЛЯ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ.

Бритійські купці зовсім не будуть першими в Росії після пропонуваного англійського договору. Поляки вже давно знайшли дорогу до Росії. Ідуть просто через Україну й Румунію, при помочи жидівських і московських посеред-

ти на фортепяні. Тому його приватний фортепян, який він завсігди возив з собою, є тепер виставлений на продаж.

ВИННИЧЕНКО ПРАЦЮЄ НАД ДЕКЛЯРАЦІЄЮ.

Як відомо з совітської Росії і з Радянської України повернувся В. Винниченко. Він не охолов іще від тяжких вражінь які на протязі його побуту на території совітів пригнітли його чутку душу. Віденські українські комуністичні кола дуже обурені на Винниченка, що він не видержав на позиції. Вони кажуть що обовязком його було за всяку ціну видержати. Винниченко працює тепер над виданням декларції про стан справ на Україні. Він оповідає, що російські комуністи ведуть варварську боротьбу з українством. До нього приїзджали зі всіх усюдів України делегації. „Чека“ допустила до нього ті делегації, але коли вони виходили, негайно були схоплювані і розстрілювані. Винниченко зїздив цілу Росію й Україну одначе ніде не бачув влади совітів, тільки безконтрольну, варварську владу комісарської олігархії. Є це — на його думку — комуністична контрреволюція, котра не доведе до добра.

СЕРЖАНД ЗАМОРДУВАВ 13 ОСІБ.

В Польщі розстріляно сержанта польських військ Антона Мніха за те, що він дня 13. марта замордував 10 осіб і опісля обрабував їх, а пізнійше замордував в рабункових ціллях 3 особи в Ясенові, та ще більше поповнив рабункових нападів.

СПАДОК КУРСУ ПОЛЬСЬКОЇ ВАЛЮТИ.

„Век Нови“ доносить з Варшави про катастрофальний спадок польської марки. Недавно плачено за одного доляра 440 марок за 1 фунт штерлінгів 1.400 м., а за німецьку марку 5.50 м. Ріжниця між офіціальними курсами, а фактичними цінами вносить в деяких випадках 500 марок. „Век Нови“, пише, що Польща стоить перед економічним крахом. Одержав рекорд!

Найновіші вісти.

СЛАВНИЙ воевода італійський

ітатх, в котрих УГК. ще нема, треба негайно оснувати. А лише в такому разі згоди оснування статутного Окружного УГК. ізза якихсь причин не можна було перевести, треба завязати окремий

Повітовий Комітет виключно для переведення збірок.

3. В кожній громаді належить зорганізувати за радою, допомогою і вказівками Окружного УГК. та при співучасті парохіального уряду статутний Місцевий УГК, зглядом окремий Комітет збірок.

Про оснування окремого Комітету збірок в місті чи в селі, та про початок збірки, належить сейчас повідомити Старосту. В справі оснування статутного Окружного чи Місцевого Комітету належить звертатись на адресу Красного УГК. у Львові, при вул. Руській ч. 18 III поверх.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБІРОК.

До переведення збірок треба приступити з огляду на певні потреби заради оснування в данім повіті Окремого Комітету збірок, а в кожній громаді заради оснування статутного Місцевого чи Окремого Комітету збірок. Очевидно успіх залежати-ме від сего, який склад людей буде в тім Комітеті. Належить вибрати людей енергійних і з ініціативою а для налагоджування всіх звязаних зі збіркою

чинили; цього, як коня, Лях до тарадайки запрягав: в оцьому селі орють людьми наче худобою. Немов одно велике пекло розкрилося на широкій, веселій колісь України.

Одного вечора вертав Микола з сусіднього села. Дорога вела поуз пасіку діда Опанаса, що колісь еще малого вчив його їздидити на коні, стріляти з лука і оповідав йому стільки про Запорожців. Туди звернув Микола коня. Йому хотілось розважити важкі думи.

Кругом було тихо — тихо. Поволи стали гаснути зорі. При ватрі що дотлівала, сидів на колоді старий дідусь. Біле як сніг волосся спадало йому на плечі. Микола сидів біля дідуса слухаючи його немудре оповідання.

... „а тебе ще тоді на світі не було. Солонниця, з якої досі стоять руїни та згарища красувалася зеленими садами й білими хатами. На невысокому горбі за селом окопалися козаки. Цілий місяць здобував табір Жолкевський, та нічого не вдіяв. Поїхав по важкі гармати. А тим часом люде шораз більше й більше гинули. Було їх там чимало: шість тисяч козаків та несзброєного люду — чоловіків, жінок і дітей — біля семи тисяч. Їжі вже не було. Води й сіна для коней теж не ставало. Кожного разу доводилося виправляти козаків на герці з Ляхами, щоб їх обдурити. За цей час добували воду, сіно їжу. І кожного разу приходилось платити нам за це кількома козацькими головами. За тижнів два привезли Ляхи важкі гармати й почали бити по таборі. Що діялось там — важко описати. На тріски розліталися вози. Діти й жінки що заа безвідда й безхліббзя виглядали наче трупи, знімали руки вгору й з лементом

ВСЯЧІНА.

східно-галицькі жици.

До Лондону прибав посол Л. Райх, голова жидівського національного комітету Східної Галичини в цілі інтервенції у англійського уряду на річ східногалицьких Жидів. Райх твердить, що в Східній Галичині мешкає 670.000 Жидів, що становлять 11 проц. населення. Жици становлять силу, яка може переважити голосованне на сю або другу сторону. Східно-галицькі Жици домагаються, щоби внутрішні жидівські справи були управлявані спеціально вибраними людьми щоби організацію низших жидівських шкіл поширено також на середні школи, і щоби утворено департамент для жидівських справ.

недоля дідуса.

Недавно привезено до вязниці на Баторого старенького 72-літнього дідуса Василя Чорномаза з Холоєва. Його арештовано за слова: „шлячченко трафив би тих жовнярів за мою кривду“, які мав сказати, коли жовнярі підчас відвороту забрали йому з торби 14 кусників ви-

просили в Бога смерти. Роспучливий крик матерей та зойкіт дітей, що за кожним стрілом гармати гинули під возами, рев худоби черепи немовлять, що валялися закревалені кругом, — це все змінило табіку страшне пекло. Перейшло чотирі дні, один страшніший за другий. Цілі купи трупів калужі крови й зграї чорних голок, що кружляли над табором, наче вогнем палили нам очі“.

„Та пожди, це ще нічого! Прийшов п'ятий день, цей день страшного суду. Ляхи вдерлися в табір; стинилася страшна різанина. Козаки бились мов тури: дарма ні один не віддавав свого життя. Те що падали знеможені від ран, іще в останніх смертних корчах пробивали кинджалами ноги Ляхів. Навіть діти, що тому день плакали й ті бігли на Ляхів та ножаками й чим попало мстилися за батьків і матерей. Та дарма! Ляхи як чорне гайвороння налягли на табір. Над вечір прорідли, ох прорідли наші ряди!.. На світанню як небо занялося червоним проміттям, було тихо в таборі. Покотом валялися цілі купи трупів. Повидрубвані ноги, постинані голови повирізувані груди, черепи з виколеними очима — це все облите кровю змішане було з землею. Валялося біле тіло козацьке, тіла жінок і неповинних дітей. Ось як мстилися гнобителі, звірюки, в людському тілі. Ляхи! Тисяч пять, сину, козацьких трупів! Жінок і дітей тисяч шість...“

„Питаєшся, що зі мною сталося?... Нас тисяча з Кремпським пробилися по трупі із табору й дїбралася на Січ. Тут тільки я дізнався, що мій Андрій, мій єдиний син зістався там; згинув як годилося лицареві! І відтоді не всміхалася мені весна; для мене не світило більше сонце; в мене не бу-

Мимо того справа польської валюти в Америці стоїть лихо, головво через непримириме становище Жидів до цієї справи. Але й на це хоче Рибарські знайти раду і вже появляються в ньюйорських газетах статті на тему можливости польсько-жидівської згоди у мирних часах.

польська торгівля через Україну.

Бритійські купці зовсім не будуть першими в Росії після пропанованого англійського договору. Поляки вже давно знайшли дорогу до Росії. Ідуть просто через Україну й Румунію, при помочи жидівських і московських посередників.

Крам, який йшов до тепер до Каменця Подільського, а звідтам його пачковано до Росії, певно здержиться троха через упадок Петлюри, але в Лодзі є тої думки, що знайдуться інші дороги.

падеревський окалічів.

Гнат Падеревський заявив представникам льондонської преси, що з причини нервової хвороби в його руках він уже більше не буде гра-

ло вже ні дня ні ночі. Тепер Микола знаеш чому не сміявся ніколи дід Опанас“.

„І оповідають, що й тепер іще опівночі серед згарищ Солониці чути в лозах зойкіт і плач малих діточок. І блимають очі наче малі зірки. Кажуть, що це душі невинних, душі тих святих героїв, що полягли в боротьбі з ворогами“.

„А потім... потім ти памятаєш, як радів я кожного разу, коли ти влучав списом або стрілою, або як птицю в леті вбивав. Мені здавалося кожного разу, що ги влучаєш у серця гнобителя-чужинця. Що ти колісь по козацькому зумієш помститись за це пекло, за мого сина, за море сліз і крові. Бо в мене як бачиш, волос як сніг біліє й рука вже не вдержить шаблюку“.

„І я зрадів, побачивши тебе, Микола, хоч признаюся, трівожитьсь моє серце. Бо чи-ж мало з тих, що колісь присягали помститись на чужинцях, вернувши з великих міст починалися братати з ними забуваючи свою присягу... Беруть собі за жінок чужинок, а ті приводять ім на світ відступників; цураються своєї мови, якою вчила їх мати молитися; гордують нею й опльовують свою вітчину — Україну. І забувають ці недоляшки, що сам Господь Бог створив рівні всі народи й усі мови. Що немає народів-панів і народів-рабів, як немає мов панських і мучих!“ Голос діда тремтів від гніву, а погляд мов огнем пік Миколу.

І випростався тоді Микола, спалахнувши від образи.

— „Я з роду Наливайків!“ тихо промовив він. „Зрадників у нас не було, сами знаєте!“ І навіть не попрощавшись із дідом, сів на коня й зник у нічній пільмі...

Від цього часу минуло пів року. Тиха

спадок курсу польської валюти.

„Век Нови“ доносить з Варшави про катастрофальний спадок польської марки. Недавно плачено за одного доляра 440 марок за 1 фунт штерлінгів 1.400 м., а за німецьку марку 5.50 м. Ріжниця між офіційними курсами, а фактичними цінами виносить в деяких випадках 500 марок. „Век Нови“, пише, що Польща стоїть перед економічним крахом. Одержав рекорд!

Найновіші вісти.

СЛАВНИЙ воевода італійський Д'Анунціо виїхав до Франції, а його сина арештовано в Альбанії.

В ТРИЄСТІ вибухла революція. ФРАНЦІЯ занята тепер працею цілковитого роз'оруження Німців.

В ПОЛЬЩІ щось затихло. Дуже шумно писалось про сю найяснейшу Ржеч Посполіту, нині тихо. Не гаразд там — се певне! Жадної доброї будучности не мож в неї сподіватись. Се все, то заплата за невинну українську кров,

весняна ніч спустилася на землю. На хуторах усе спало твердим сном. Знезацька почувся на дорозі тупіт кінських копит і гавкання собак. Якийсь їздець промайнув селом і спинився коло хати старого Наливайка. Чорна бекеша на кремезних плечах і червоний шлик на голові — от усе що можна було розібрати на їздеві. Він зіскочив в одну мить з коня, застукав у віконце й гукнув: „Пане сотнику! виходьте мерщій“. Не до гостини здається було їздецеві бо шепнув слів кілька сотникові; що виїшов із хати, зза пазухи витягнув звиток паперу й передавши його Наливайкові, скочив на коня й зник у темряві ночі.

(Далі буде).

ляцькі тортури в коломийській тюрмі.

З поза грубих мурів коломийської військової тюрми дійшли до нас страшні вісти. Вісти які стинають кров у жилах!

В селі Перерові арештовано трохи селян за якусь провинку проти військової сили. Їх перевезено до Коломиї та уміщено у військовому суді. Почали переслухування...

Переслухання розпочато від биття. Били їх до безтями, щипали кліщами, обтинали волосся тупим ножем, визивали останніми словами.

Може бути, що такі ексзекуції переводили колісь царські опричники. Але тепер минулося середовичче а його тортури не сміють мати місця. Сі тортури діються на україн-

котрої тільки через неї пролилось і до нині ще проливаєсь.

З Бразилії.

Последними часами, як доносять, мруть дуже діти у Куритибі. Власти стараються відкрити причину так великої смертності — та чи відриють — се велике питання.

Пишуть часописи дутешні, що вийшов новий податок «Таха de Viação». Се значить, що зняряди перевозені залізницями, ріками і морем за 10-кілограмів буде платитись 10 рейсів. Здогадуються що податок сей не довго істнуватиме, тому, що він противиться коневитуції.

Подаєсь до відома, що на листи треба тепер приліпляти марку за 150 р.; на переписні картки за 100 рейсів.

З достовірного джерела довідуємося, що вже на кораблях, в дорозі до Бразилії, їде 25 тисяч Українців. Не гаразд мабуть там, коли нарід полишає свою батьківщину, а їде в світ за очі. Одні їдуть, щоб освободитись від червоного большевика, другі від ряпого Москаля, а наші галицькі Українці їдуть, щоб не дивитись на тиранське панованне Ляхо-Татара.

Бразилія видала заказ вивозити зі свого краю гроші та взагалі метал, золото, срібло, нікель і мідь.

Гриппа знова відновляєсь. В Рію у шпитали військовим лежить вже пару десятків слабих.

Дня 10. с. м. привезено воєнним бразилійським кораблем «S. Paulo» з Європи мощі цісаря бразилійського D. Pedra II. і його жінки. Повитано його хоч по смерті.

Набоженьства жалібні відбулись при великим здвизі народу.

Пишуть нам з оселі Коста Карвальо С. Катерина, що много лиха роблять тамощні темняки. Нанадають язиками своїми на чесних людей не щадячи навіть свого провідника духовного. Причиною сего сьєть на першій місяці те, що темняки радіб належати до того мунісіпалем де їх

сали шкільній. Се представаенне відіграли чляни товариства ім. Тараса Шевченка з Дорізону. Перше представлення було „Тимко капраль“ або „Що нас губить“ — а друге „Гостина святого О. Николая“. Мимо великих трудностей, які мусіли побороти патріотичні Українці з Дорізону, а се: далека 25 кілометрова дорога з Дорізону, мала сцена, брак відповідних декораций і инше, мимо всіх тих трудностей ціле представлення випало дуже гарно. Найкраще віддали свої ролі п. Володимир Дороцкий в ролі капрала Тимка, п. Дмитро Грунь в ролі жида-шинкара; подиву гідне було віддане ролі Олюсі через п. Павла Солудчака; коли-б не инський голос в мові і співі так ніхто і не здогадавбисья, що се сфальшована Олюся. Однак всім припало до вподоби друге представлення „Гостина св. О. Николая“. Передовсім діти мали і страху досить і утіхи не мало. Ролю „чорного“ знаменито віддав п. В. Дороцкий, однак дійсно артистично відіграв ролю св. О. Николая п. Антін Фірман. Владні ролі ангелів відіграли паночки Марія Кучиньська і Павлина Фірман.

На закінченє діточки дістали солодкі дарунки від св. Николая і веселі розійшлись.

Наші Українці з Вера Гварані складають отсим Вам Братя — Члени товариства ім. Т. Шевченка в Дорізоні — щирю подяку за приязнь і труд, який Ви для нас і справи народної понесли. Нехай те буде заохотою для членів нашого товариства — щоб не спати а працювати в товаристві і в той спосіб освідомлювати нашу молодіж, щоб той цвїт нашого Народу не зівяв, не загуб, але був колісь нашою гордостію. А нумо до праці!

Від „Українського Союзу Шкільного“ у Вера Гварані:

Степан Вевк, голова; Іван Мазепа, секретар.

Молитва о волю, на волі.

Не весело жити у сім чужім краю,
Хотяй він для мене вітчиною зветься.
До него, я тільки любови не маю,
Як до України мое серце

І хоч він багатий, веселий свобідний,
І нарід щасливий живе мов у раю,
Не так дорогий він як та Україна,
Що стогне, сльозами і кровію, заливаєсь.

Я весело дивлюсь, як вітчина моя
Щаслива, богата, волею утішаєсь
Та знов засумую, коли погадаю,
Що батьківщина досі з горем борикаєсь.

Тому найдорожша Ти над все у сьвіті
Нещасна Україно! батьків моїх краю,
За те, що Ти лиха тільки натерпілась;
За те, над все у сьвіті я тебе кохаю!

О Боже мій Боже! Я Тебе благаю:
Дай волю Україні, хай марно не гине!
Послухай молитви з далекого краю,
Іх бідної дитини з чужої країни.

Не для себе волі я тільки благаю,
Бо я досить вільна хоч і у чужині,
А маю я нарід великий, нещасний...
Для Него дай волі, бо Він у ярмі...

О Боже, мій Боже! Чом я не мужчиною?

вістів з кольоні Ріо Слаго просили мене написати до „Праці“, закликаючи інтересованих на з'їзд.

Такий з'їзд має відбутись 30-го січня в неділю на Дорізоні.

Поближчі кольоні можуть прислати по білімне учасників, а подальші по одному делегату.

Точки обговорення мають бути такі:

1) Чи приймати шакри в федеральних кольоніях чи зареквірувати у федерального уряду землі на свою відповідальність.

2) В якій кількості має реквірувати кожен кольоніст для себе, аби вже раз сісти на довший час.

3) Як сідати на землі, щоб не здіяти цілком, як то до сього часу по кольоніях ведеться через рідке розселення.

Думаю що до того часу, поки зїдема виникне багато инчих питань, котрі мож на буде порушити і обговорити.

Я недавно був у Куритибі, де порушав земельні справи у всіх урядах і у всіх приватних осіб, про яких мені говорили що вони мають до чиніння з землею. Отже я обясніс всі можливі умови переселення.

Прошу не забувати на 30-го січня на Дорізоні зібрання в справі великого закупна землі і переселення на ширший світ, де не треба буде гризтися за межі за пів шакра та за голодні кури, що вішаються на плотах.

В. Куц.

Каразіно 6 — 1 — 1921.

Жертви на бідних у Галичині.

Настя Стихар 2\$400, збірка на забаві С. В. 2\$, на весілю у Ф. Хмільовського 6\$700, Н. Н. 1\$, Іван Цікавець 2\$, М. Гаванська 1\$, С. Стахів 3\$, кружок муж. Мандурі 3\$ 500, круж. муж. Мандурі 5\$, на крестинах у Тр. Любіни 7\$, Гр. Ганиш 5\$, Н. Н. 5\$, Юстина Смага 2\$, круж. нев. Маркондес 5\$ 500.

Разом	51\$100
В ч. 49	4.343\$870
Загальна сума	4.394\$970

Справа Східної Галичини.

На запросини бувшого французького прем'єра ради міністрів Льва Буржує, бувшого предсідника, а теперішнього члена Управи Союзу Народів, виїхала дня 22. листопада з Відня до Женеви східно-галицька делегація під проводом д. Евгена Петрушевича. В склад делегації, крім д-ра Петрушевича, входять: др. Кость Левидький, др.

Галичини тепер засадничо змінила свої погляди на цю справу і шеф департаменту Сходу Європи у французькому міністерстві закордонних справ заявив виразно др-ви Петрушевичови, що Польща під ніякими умовами не може одержати Східної Галичини, бо вона — після його погляду — і після теперішніх поглядів міродатних французьких чинників по своему етнічному складі і географічному положенню належить до Сходу Європи і може бути остаточно вирішена разом з цілим комплексом східно-європейської проблеми.

В переходовому часі, на його думці, належить перевести невтралізацію Східної Галичини. В цьому напрямкови прирік він від себе активну поміч. („Вперед“)

ДІТОЧІЙ СВІТ

Школяр.

Петрик вернувся до дому дуже засмученим. Пообідавши хутенько поліз він на піч і підкуливши ноги, клубочком улїг ся на розісланій рядниці. В його маленькій головці заврушилися, заснували думки, думки її як і сама головка, були невеличкі, але вони дратували й ворушили його молодий розум.

Не може він забути, ніяк не може, як сьогдня дід, увійшовши ранком у школу, жалів ся вчительці, що його вчора якийсь школяр замкнув у сторожці і йому не можна було вийти до самого ранку. Коли він говорив про се, то губи в нього почали трястисья, старі очі якось забігали і нарешті з них покапали сльози.

— За що його образили, так страшно образили! Хиба дід робив ім, школярам, коли небудь що погане, зле?

Ні, ні, сього ніколи не буде! Як часом і гримав на них, то тільки по правді, за їх провини. Ну чом я не сказав сьогдня вчительці — я-ж знаю, хто замкнув діда... — я повинен був сказати! Але чого-ж сам Гриць ще гірше робить, що таїть ся. Моє зовсім инше діло: мене будуть дражнить, що виказую підлещуюсь і не буде мені спокою від товаришів, хоч се зовсім не по правді. Ну й чого

Гриппа знова відновляється. В Рі-
йо у шпитали військовим лежить
вже пару десятків слабих.

Дня 10. с. м. привезено військовим
бразилійським кораблем «S. Paulo»
с Евроні мачі, цісаря бразилій-
ського D. Pedra II. і його жінки.
Повитано його хоч по смерті.

Набоженства жалібні відбулись
при великим здвизі народу.

Пишуть нам з оселі Коста Карвальо
С. Катерина, що много лиха роблять та-
мощні темняки. Нападають язиками своїми
на чесних людей не щалачи навіть сво-
го провідника духовного. Причиною сего
єсть на першій місці те, що темняки
радіб належати до того мунісіпалітету де їх
за людей не мають, а більше відкихають
бо они з старого краю до того привикли.
Для них рада єсть ся, що най в сі спра-
ви не мішаються. Най здадуться на осуд
тих, що більше розуміють. Сі темняки
много лиха наробили вже на сій оселі,
тому хоч тепер сидіть тихо, та не осмі-
шуйте себе перед чужим народом.

Пишуть нам з Куритибі:

Недавно Українці куритибські устроїли
товариську забаву: пік-нік получений з
лейльоном. Музику провадили членів това-
риства і гостей від дому, де міститься то-
варство аж до поблизького ліска. Забава
відбулась супокійно і брали в ній участь не
тільки родини українські, але і Німці, Іта-
лійці, Бразиліане. Лейлон і забава принесла
понад 500\$ чистого доходу.

Українці у Куритибі організуються після
своїх сил, хоч таку чорну пляму кинув на
них п. Куц у своїх недавніх листках у „Пра-
ці“. Українці в Куритибі з'їгнували мов-
чанем допись сю погану п. з. „в українсь-
ким гетто“.

Ціла причина, чому п. Куц. обурений на
Українців є се, що не явились на зборах.
А народ не явивсь на зборах, бо п. Куцови
не довіряв. Його стільки разів ті „пани“
„вирихтували“ що дує на студене.

Правда, що блуди народні лічяться вити-
канем блуду, бо нераз народ думає що у
нього його нема, але, най лікар має до
народу довіря. І у хоробах фізичних йдемо
до лікарів, що заслугоють на наше довіря,
а не до партачів — а вже втікаємо від
тих, котрі декого з родини нашої вилічили
на другий світ.

Дописи.

Хвальна Редакціє!

Прошу ласкаво помістити мою домисль
про цікаву подію, яка сталась на нашій ко-
лонії Вера Гварані.

Ото дня 26. грудня, в неділю го Св. Бо-
жій відбулось театральне представлення в
сській землі під владою ляхською!
Про се довідалисьмось з одної ста-
рокрашої часописи — Редакціє.

Як до України моє серце,
І хоч він багатий, веселий свобідний,
І нарід щасливий живе мов у раю,
Не так дорогий він як та Україна,
Що стогне, сльозами і кровію, заливається.

Я весело дивлюсь, як вітчизна моя
Щаслива, богата, волю утішаєсь
Та знов засумую, коли погадаю,
Що батьківщина досі з горем борикаєсь.
Тому найдорожша Ти над все у сьвіті
Нещасна Україно! батьків моїх краю,
За те, що Ти лиха тільки натерпілась;
За те, над все у сьвіті я тебе кохаю!

О Боже мій Боже! Я Тебе благаю:
Дай волю Україні, хай марно не гине!
Послухай молитви з далекого краю,
Іх бідної дитини з чужої країни.

Не для себе волі я тільки благаю,
Бо я досить вільна хоч і у чужині,
А маю я нарід великий, нещасний...
Для Него дай волі, бо Він у ярмі...

О Боже, мій Боже! Чом я не мужчиною?
Чому на Україні, я не родилась?
Булаб нині билась, з клятою ляхською!
Булаб за недолю, всіх, братів пімстилась!

Нащо Ти, о Боже, нащо так ділаєш,
Що серце ненавистію до врагів наляв?
А сили і змоги, щоб на них помститись
Ти мені нещасній людині не дав!

Дав серце шире, а руки — о Боже —
Малі і нездатні до борби за волю!
Незнаю людини, що спокійно може,
Дивитись й не плакати на братів недолю.

Ох Боже мій Боже! Чом я не мужчина?
Чому я не воїн? Чом зброї не маю?
Чому я нещасна, мовчазна, дівчина?
Що можу лиш плакати й мовчати до краю!

Ні! годі! Вже досить! вже досить мовчати!
Нехай піднімуться і сестри і мати,
Нехай піднімуться і малі діти!
Вже досить вже досить мовчати і терпіти!

Гріх булоб, спокійно жиючи у чужині,
Холодно, на муки, братерські, дивитись,
І нічий, ніколи, помогти Україні!

Такі діти, неварті на сей світ родитись!

Бразилійська Українка.

Унійов да Вікторія 14 — 12 — 1920.

До голодних на землю!

Не дивлячись на те, що багато украї-
нських колоній розкидані поблизька за-
лізниць, не можна сказати, щоб добробут
заглядав до їх осель. Причина є тому:
дивний спосіб розселення, який вимагає
для порядного господарства що найменше
100 акрів землі; бугерський спосіб гос-
подарки, при яким земля тільки вини-
щується, а не находить якогось підселе-
ння; брак солідарности у колоністів що
приводить до величезної страти природ-
них багатств.

Як наслідок усього, цього виходить
дивна річ чим старіша колонія, тим
більше помітна своїми злиднями!

Приводу таких обставин і з приво-
ду того, що підростаюче покоління не
знає, де себе подіти та кидається до ріж-
ких спекулянтів, котрі йому часто — гу-
сто продають чужі землі — деякі кольо-

Юстина Смага 28, круж. неві. маркідант
500.

Разом 51\$100
В ч. 49 4.343\$870
Загальна сума 4.394\$970

Справа Східної Галичини.

На запросини бувшого французь-
кого прем'єра ради міністрів Льва
Буржує, бувшого предсідника, а
теперішного члена Управи Союзу
Народів, виїхала дня 22. листопа-
да з Відня до Женеви східно-га-
лицька делегація під проводом д.
Евгена Петрушевича. В склад де-
легації, крім д-ра Петрушевича, вхо-
дять: др. Кость Леvidький, др.
Степан Витвицький і бувший пар-
ляментарний посол зі Львова Ер-
нест Брайтер.

На окреме запрошення президії
Союзу Народів виїхав до Женева
Митрополит Андрій Шептицький.
Рівночасно східно-галицькі сіоні-
стичні круги через своїх однодум-
ців у Швайцарії поробили рівнож
відповідні заходи в цілі попертя
акції східно-галицької делегації в
Женеві. Згадана делегація повез-
ла з собою докладно випрацьова-
ний меморіал до Союзу Народів,
в якому домагається негайного зне-
сення польської окупації на терені
Східної Галичини і зорганізування
окремої державної влади під кон-
тролю Союзу Народів.

Всі провідні державні мужі, що
засідають під цю пору в Союзі
Народів, а зокрема Льюїс Джордж
від імени Англії, Буржуа іменем
Франції, а також представники І-
талії і Япану, відносяться дуже
прихильно до пляну неутралізації
Східної Галичини під протектора-
том Союзу Народів. Дуже при-
хильно побирає акцію східно га-
лицької делегації в Женеві заступ-
ник голови Союзу Народів, чесь-
кий міністр закордонних справ др.
Бенеш і бувший шведський прем'єр
Брантінг.

Всякі круги і всяка преса, які з
засади неприхильно відносяться до
всього імперіалізму, а зокрема до
польської політики на „кресах“,
рівнож віднесли симпатично до
започаткованої українськими дип-
ломатами теперішньої акції в Же-
неві.

Характеристична річ, що Фран-
ція, яка досі ставилася неприхиль-
но до справи неутралізації Східної

ра якийсь школяр замкнув у сторожці і
йому не можна було вийти до самого ран-
ку. Коли він говорив про се, то губи в
нього почали трястись, старі очі якоєсь
забігали і нарешті з них покапали сльози.

— За що його образили, так страшно
образили! Хіба дід робив їм, школярам,
коли небудь що погане, зле?

Ні, ні, сього ніколи не буде! Як часом
і гримав на них, то тільки по правді,
за їх провини. Ну чом я не сказав сьо-
годня вчительці — я-ж знаю, хто зам-
кнув їй да... — я повинен був сказати!
Але чого-ж сам Гриць ще гірше робить,
що таїється. Моє зовсім инше діло: мені
будуть дражнить, що виказую підлецуясь
і не буде мені спокою від товаришів,
хоч се зовсім не по правді. Ну й чого
всі хлопці держать руку товариша, і то-
ді коли товариш винен, бо зробив пога-
но. Ні, не по правді вони реблять.

І довго ще повертався на печи,
радючись сам зі собою про негарний вчи-
нок товариша. — Ні не скажу на Гри-
ця, не можна сказати, бо тоді від това-
ришів і спокою не буде — засміють, за-
токають. Але-ж і промовчати сором...

Треба щось инше придумати.

І Петрик думав; довго він міркував
над сею справою своєю молодою головою.
Лице його було похмуро, на очах блиска-
ли сльози. Йому було жаль і діда і Гри-
ця; і в той же час здавалось що коли
він не скаже правди, то се буде дуже
негарно, бо він замочує недобре діло, а
се лихий вчинок, заслугоє на велику до-
гану.

У вечері, вже лягаючи спати, Петрик
трохи заспокоївся, він надумався зяв-
тра у школі всю вину взяти на себе, бо йо-
му вірилося, що Грицеві буде соромно і
він признається, щоб хоч товариша виз-
волити.

З сею думкою він заспокоївся і міцно
заснув.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ЛЕКЦІЇ У ВІДНІ.

„Союз Українських Журналістів і
Письменників“ організує при спів-
участі „соціологічного інституту“
і „Товариства Прихильників Осві-
ти“ ряд систематичних універси-
тетських викладів.

Участь у викладах возьмуть оці
доктори: Д. Антонович, С. Дніс-
трянський, І. Ганицький, М. Гру-
шевський, О. Колеса, С. Рудниць-
кий, М. Сабат, Е. Старосольський.
Виклади розпочалися в листопа-
ді минулого року.

BEVAM AS CERVEJAS
da
ATLANTICA

CAIXA POSTAL 246. TELEPHONE 454.

Atlantica Luzilana
Curilubana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Г'вассу — Куриліба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритубана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атлянта, Білец, Вода Столова, Женжі-бр; ГАЗОВИ: в Цитрині, Абакані, Мали, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибиранє насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт зі солоду, се найлучше лікарство прсти кашлю і відновляючий сили.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО
В АНТОНІЮ РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципю Іраті

Продаю товари різнородні — літх справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки різнородні. Скуповую герву.
На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстеві, данпушки до годинників іт.д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Parana

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП
ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА
у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші знаряди господарські — рільничі, як також різного рода матерій, від найтанших до найдорозших: касеміри, чи то вовняні пали, готові убраня, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи солом'яні нитки до шитя, вишиваня і ручних робіт, зимові шалі, перфуми, перфумованє мило, скло, начинє кухонне, залізо, машини до шитя, порох, шріт, фугети, славна паста «фаворіта», шнурівки, книжки, та прибори шильні.

Напитки краєві і заграчичні.

На складі завсїгда: хміль, олій до ф; рб, свїчки стеаринові, а подостатком муки найліпших марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, риж, цукор, фарина кукурузіана і мандьокова, фасоля, кава палена і зернятами, чай з Індій.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукта кольонійні.

Wasilio Woitovycz
Prudentopolis Parana

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішний лікар при українським шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.
Prudentopolis Parana.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополуни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

УКАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Осип Назарук.

СПОМИНИ ГІНДЕНБУРГА.

(Продовженне).

В р. 1893 став командіром 91 полку інфантерії. Становище полковника вважає він найкращим у армії. Бо полк це носитель традиції війська, а командір полку може йому надати «печатє свого духа». (Розуміється, коли це дійсний полковник і має дійсний полк, а не так як у нас на Україні, де що другий прапорщик не соромиться називати себе полковником — О. Н.).

В році 1896 став Гінденбург шефом генерального штабу 5-ої армії (над Рейном де жив гарно й весело). В 4 роки потому, маючи літ 53, одержав як командір дивізії, перший раз змогу зовсім самостійно руководити трьома родами зброї. Становище дивізіонера вважає він уже таким, яке підносить його понад дрібну працю. В 56 році життя став командіром 4-го корпусу. Це становище називає Гінденбург «безмежно відповідальним» і подібним до полковницького, тільки в вищій мірі. На тім становищі держать там звичайно довше. Він займав його понад 8 літ. Цей корпус підлягав інспекції баварського принца Леопольда, «доброго вождя і знаменитого солдата». (Він у великій війні мимо того, що мав більше літ служби чим Гінденбург, був опісля підчинений Гінденбургови).

На війну не заносилося. Гінденбург діпняв більше, чим надіявся. І в 64 році життя, на 3 роки перед великою війною, подався в відставку, щоб зробити місце для вишколення молодших сил.

Ми нарочно так потрібно передали війскову карієру Гінденбурга, щоб звернути увагу наших отаманів, як в дійсних арміях доходить чоловік до генерального степеня. У нас майже кожний унтер вважає себе особисто покривдженним і «обидженим Україною», коли його не роблять отаманом.

Не дивинця, що по богатім у досвід робучім життю, по праці на всіх без виімку полях військової штуки (не виключаючи військового бюрократизму в міністерстві) мав Гінденбург добрий і докладний вигляд в складний організм армії і певне розуміння її. Досвід свого робучого життя збирає коротко ось як:

«В військовім ділі більше варта при томність ума і твердість характеру, чим навіть остре вишколення думки. Через тьоскопадення зброї...

кучий, мігби йому позавидувати яеного способу викладу. Осє зміст його:

«Німеччина пустилася на шлях світової політики, не станувши твердою ступою в Європі. Малєся вражнина, що пороги мінують під німецькою землею. Було очевидним, що підноситься один з француських приливів новінізму, які правильно повторяються, цим разом скріплений становищем Англії й Росії. Очевидними були й небезпеки, які грозили Німеччині. Вони полягали на географічнім положенню її, на господарських зочечностях і на мішаних національно скраїнах Німеччини. А заграчична полігика Німеччини кермувалася радше «гоновим кодексом», чим потребами свого народу й світовою ситуацією. Вже в 90 р. оден з німецьких канцелярів заявив, що треба числитися з поступаючим розкладом Австро-Угорщини. І мимо того німецька полігика не витягнула з того консеквенцій. Це було прямо незрозумілим. (Так натякає автор на відомі англійські предложєннє німецько-англійського союзу проти Росії, і можна було також позискати для Німеччини Росію за ціну згоди на розбір Австрії, на що є богато познак. — О. Н.)

Австрія занадто використовувала свою союзницю Німеччину в заграчичній політиці і навіть не повідомляла її про свої важні кроки, як прим. в справі Босни. Ця держава жила в великій диспропорції між своїми претензіями й силами. Коли Росія по японським погромі предприняла великанські зброєннє, то Німеччина хоч теж скріпила свої, але не зажадала цього й від Австрії. Австрія могла заслонити ся перед цим внутрішніми труднощами. Одначе тоді треба її поставити перед алтернативу: або (озброїся), або (нема з тобою союзу). Бо що Німеччина мала з «охоронної греблі» Австро-Угорщини, яка простягалася на південний схід, але була потріскана й без відповідної скількості оборонців?

На Італію також не було що числити, навіть як би й державні мужі щиро стояли при Німеччині. Бо слабість її людська показала ся наглядно в триполітанській війні й фінанси цієї держави були дуже розшастані.

«Я — пише Гінденбург — вже двічі переживав війну, одначе вона мала оба рази сильний полігичний провід (толі

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і жінчинам свої успішні лікарські услуги.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

УКАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари наного склепу, який є завжди заосмотрений в ріжнородні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начиня кухонне і прочі знаряди різничі.

СКУПОВАЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і инші продукта кольовіальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná.

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYBA
Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік европейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні.

Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами «Roentgen». Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроскопових, та всяких инших оглядин крови в слабостях внутренних.

Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Гавриіл Н. Шрес

КУРИТИБА

Плоша Мунісіпал ч. 1—4
Скринка почтова ч. 74 — Телеф. ч. 172
Адрес телеграфічний: „Gabriel“

МАТЕРІЯЛ — АРМАРИНЬОС.

Продаж гуртовна.

Одинока фірма, яка спробає товари впрот з першорядних фабрик краєвих і заграничних.

Представитель фірми, М. Войтович, обіцяє Парапу, С. Катарину, Р. Гріді.

СКЛЕП НИКИТИ ДОНЯКА

в місті Іраті

є знавий усім, так в Іраті як і в подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив еще в р. 1908 у великим муrowаним домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополи і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугову, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і різничого.

Купую герву-мате і инші продукта хліборобські.

В разі потреби винаймає власна фіра до Прудентополи і гольній Іраті.

Печатня оо. Васіліян в Прудентополи.

них арміях доходить чоловік до генерального степеня. У нас майже кождий унтер уважає себе особисто покривдженим і «обидженим Україною», коли його не роблять отаманом.

Не дивниця, що по богатім у досвід робучім життю, по праці на всіх без виімку полях військової штуки (не виключаючи військового бюрократизму в міністерстві) мав Гінденбург добрий і докладний вигляд в складний організм армії і певне розуміння її. Досвід свого робучого життя збирає коротко ось як:

«В військовім ділі більше варта при томність ума і твердість характеру, чим навіть остре вишколення думки. Через удосконалення зброї війна не тратить своїх грубих форм. Вона не терпить переформування людської натурі ні надмірно вицелізування військового виховання. Головна річ: виховати людину на міцну волю і індивідуальність. Армії в часі закидають непродуктивність. Це слушно, коли під продуктивністю розуміти творення матеріальних вартостей. Але не слушно, коли дивитися на армію як на школу волі і діла, як на джерело рія довіря до себе і внутрішньої сили, організаторського духа, який описля відбивається корисно в цілім народі — і в його різничстві і в промислі і в торговлі і в ремеслі і в техніці і навіть в науці. Військо вчить, що благословенний той народ, у яким один уміє підпорядкуватися другому для добра загалу! На боєвищах Європи, Азії і Африки зложив німецький старшина і солдат докази, що добре було німецьке виховання. Серед найтяжчих обставин і тягарів ядро цього війська було й остало морально, етично — здорове. І тому доросло до свого завдання. Саможертва його полягає не на тім, що «я мушу», тільки на тім, що «я хочу». В світі можна бути або молотом або ковалом. Нарід, який не має доброго війська, мусть стати ковалом. Всяке шукання инших способів витворення організації доведе тільки до спустошення духових, етичних вартостей, а в слід за цим до повасі безплідности і пустки».

III.

Політичні погляди Гінденбурга. — Гінденбург на чолі 8-ї армії — проти Самсонова і Рененкампа; «битва біля мазурських озер». — На російській території

Перейшовши в стан спочинку, мав старий генерал доволі часу, щоб теоретично інтересуватися політикою. Висліди своїх студій на тім полі зібрав коротенько на нещодах історичних книжки — так, що кождий публікує, а особливо бала-

си перед цим мусять бути в порядку. Одначе тоді треба її поставити перед альтернативою: або (озбройся), або (нема з тобою союза). Бо що Німеччина мала з «охоронної греблі» Австро-Угорщини, яка простягалася на південний схід, але була потріскана й без відповідної скількості оборонців?

На Італію також не було що числити, навіть як би й державні мужі шире стояли при Німеччині. Бо слабість її військова показала наглядно в триполітанській війні і фінанси цієї держави були дуже розшастані.

«Я — пише Гінденбург — вже двічі переживав війну, одначе вона мала оба рази сильний політичний провід (тоді жив Бісмарк. — О. Н.); війни я не боявся, одначе наслідки її я знав настільки, що бажав собі, як мож найдовше уникати її».

Але війна вибухла. Викликала її неможливість порозуміння з Францією, конкуренційна зависть Англії й ненавистність Росії, яку годі було заспокоїти без зломання союза з Австро-Угорщиною. Супроти такого важкого положення вибух війни відчували в Німеччині майже як увільнення від постійної тяжкої змори. Виступила німецька цісарська армія! Висока воєнна сила, яку світ в такій якості тільки рідко бачив. Мимо того в Німеччині не було зарозумілости. Бо Бісмарк і Мольтке вже задалегідь вияснили їй, що значить страшний тягар війни. Та все таки довіря було більше, чим жура.

В такім настрою очікував старий генерал в відставці, чи не потребуватиме його Рідний Край. олицетворення якого бачив він в цісарі. Одначе до самого кінця мира ніхто не зробив йому навіть натяку на це. І він з тугою за працею піддався своїй долі.

(Далі буде)!

Оголошення.

НА ПРОДАЖ

дві квадри землі на росі в Прудентополи — один кілометр від міста. Крім сего нова хата простора, кухня, депозит, вода здорова, город управлений, є теж много дерев гервових.

Хтоби хотів купити — най зголосить ся до п. Мих. Курило — Прудентополи.

ДЕ Є?

Кость Клим пошукує своїх свояків Стефана Матишевського, Петра Кліма і Івана Карлюка. Мають перебувати в пів. Америці, десть в околиці Філадельфії.

Самі вони, або хто знає про згаданих, най зголоситься на адресу:

Konstantino Klym
Col. Teahy — Brazil — Paraná